

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000–105/666- /2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a Panaszos által benyújtott panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 305/2010. (V. 26.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

elutasítom.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése *a*

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 4) Győr- Moson- Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 5) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos panaszában előadta, hogy 2009. július 04-én 19 óra 10 perc körüli időben a Budapest, V. kerületi Erzsébet téren, egy békés tüntetésen vett részt. Tőle pár méterre sok száz felfegyverzett rendőr az ott ülő, békés emberek tömegével szemben könnygázt és gumibotot alkalmazott. A Panaszos észlelte, hogy egy, a közelében tartózkodó személyt a kezénél fogva, a földön végig húzva bevittek a rendőrök a sorfal mögé. Eközben az egyik rendőr a gumibotjával a Panaszos fejére akart ütni, de mivel a bal kezét felemelte, ezért az ütés csak a kezét érte. Ezt követően a Panaszost könnygázzal is lefűjták.

A Panaszos a rendőri intézkedés kapcsán előterjesztett panaszában sérelmezte a fentiekben leírt rendőri intézkedést. Továbbá panaszában leírta, hogy a rendőri intézkedésnél jelen volt a azonosító számú rendőrnő, aki az eseményről videofelvételt készített, valamint a azonosító számú rendőr és a azonosító számú rendőr őrnagy.

II.

A panaszolt rendőri intézkedés tevékenységsorozata összetett tényállást képezett, amelynek minden részletre kiterjedő tisztázására formalizált eljárásban a Panasztestületnek – törvényi felhatalmazás hiányában – nem volt módja, azonban a Ket. alapján folytatott eljárásban történő döntés előkészítése azt szükségessé tette. A tényállás tisztázására foganatosítandó eljárási cselekmények az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésében biztosított 15 napos ügyintézési határidőn belül nem voltak végrehajthatók, ezért 2010. július 20-án a Ket. 33. § (7) bekezdése alapján az ügyintézés határidejének – 2010. július 24-től számított – huszonkét munkanappal történő meghosszabbítása felől végzésben döntöttem. Ennek során a Panaszos által közöltek alapján megtörtént a rendőrök azonosítása, majd tanúkénti meghallgatásuk.

A rendelkezésre álló alábbi rendőrségi okiratokból a következők állapíthatók meg.

Budapest Rendőrfőkapitánya a 01000/36775/2009. ált. számú egyedi utasításával 2009. július 4-én 00 órától 24 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdése alapján.

A rendelkező rész értelmében az állomány feladata az volt, hogy figyelemmel kísérje a rendezvényekre érkezőket és megakadályozza a jogsértések kialakulását. Ennek keretében igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajtott végre.

A fokozott ellenőrzést elrendelő utasítás indokolása szerint 2009. július 4-ére nagyszámú demonstráció megtartását jelentették be Budapest területére, amely rendezvényeken várhatóan jelentős lesz a résztvevők létszáma.

A BRFK 01000-105-716-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint 2009. július 04-ére Budapest területére 16 bejelentés érkezett a Rendőrséghez a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szerint minősülő rendezvény megtartásáról, ezek közül hét rendezvényt kívántak az V. kerületben tartani. Két bejelentő a Szent István térre, két bejelentő a Kossuth térre, további egy-egy bejelentő az Arany János utcába, a Markó utcába és a Nádor utcába jelentett be rendezvényt. A két Szent István téri rendezvény napirendjeként a következőket jelölték meg: „beszéd a Szabadság téren zajlott jogsértésekről”, illetve „szimpátiatüntetés a koncepciós perek áldozatai mellett”; az egyik Kossuth téri rendezvény célja a következő volt: „tiltakozó tüntetés a Szabadság téri

tüntetés megtiltása miatt”, míg a másik Kossuth téri rendezvény bejelentője napirendet nem jelölt meg.

Annak ellenére, hogy 2009. július 04-ére az V. kerületi Erzsébet térre a Gytv. hatály alá tartozó rendezvényt nem jelentettek be, aznap délután több száz fős csoportosulás jelent meg ott azzal a céllal, hogy egy bejelentés nélküli rendezvényen vegyenek részt.

A megjelenteket 16 óra 50 perckor szólították fel a terület elhagyására, a helyszínen maradékat pedig figyelmeztették, hogy őket igazoltatják és előállítják. Mivel a felszólításnak nem engedelmeskedtek, a rendőrök megkezdték a kilátásba helyezett igazoltatásokat és előállításokat. Az események kapcsán összesen 190 főt állítottak elő az Erzsébet térről.

A BRFK 01000-105-794-7/2009. P.számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint a felszólítások és figyelmeztetések 20 óra 31 percig folyamatosan, jól hallhatóan folytatódtak.

A BRFK Hivatalától érkezett átirat szerint a Panaszos által megjelölt helyen és időben a Panaszossal szemben egyedi intézkedés – így igazoltatás, előállítás – nem történt, ezért ezzel kapcsolatban írásos dokumentáció nem áll rendelkezésre.

III.

Az ismertetett bizonyítékokra tekintettel döntésem alapjául az alábbi tényállást állapítottam meg.

A Panaszos 2009. július 04-én délután több száz fős tömeg tagjaként a Budapest V. kerületi Erzsébet téren jelen volt egy előre be nem jelentett, a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvényen. A rendőri erők a helyszínen, hangosbemondón keresztül 16 óra 50 perctől felszólították a téren tartózkodókat, hogy jogsértő magatartásukat hagyják abba, távozzanak, illetve figyelmeztették őket, hogy aki nem tesz eleget a felszólításnak, azt igazoltatják, majd előállítják.

Az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e, – és ha igen milyen formában – a tér elhagyására történő felszólítás jogalapját. Minderre kizárólag a Panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének alábbi értékelése érdekében került sor, és – figyelemmel a Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletére is – a vizsgálat és az ez alapján a fenti kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított ama kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény feloszlataása jogellenességének kérdésében érdemben döntsön¹.

Tekintettel arra, hogy a hosszabb ideje, folyamatosan elhangzó rendőri felszólításoknak a téren jelenlévők nem engedelmeskedtek, ezzel nyilvánvalóan megszegték

¹ A gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (3) bekezdése szerint, ha a rendezvényt feloszlatták, a rendezvény résztvevője a feloszlataástól számított tizenöt napon belül pert indíthat a feloszlataás jogellenességének megállapíatására.

A Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletének indokolásában kifejtette, hogy „...a Független Rendészeti Panasztestület az állásfoglalásában és az alperes is határozatában nem a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a demonstráció jogszerű oszlataásával kapcsolatosan érdemben állást foglalt. Ugyanis arra kizárólag a Fővárosi Bíróságnak lett volna hatásköre, és illetékessége a fentebb említett Gytv. 14. (3) bekezdésében foglaltak alapján, az erre irányuló kereseti kérelem kapcsán.”

azon törvényi rendelkezésből eredő – az Emberi Jogok Európai Bíróságának szóhasználatával élve² – egyszerű kötelezettséget, hogy a rendőri intézkedésnek engedelmességen³.

A földön ülők társaikkal összekapaszkodtak, amely szükségszerűen aktív fizikai erőfeszítést igényelt részükről, ezért a csapaterő tagjai aktív ellenszegülés megtörésére jogszerűen alkalmaztak velük szemben vegyi eszközt, illetve gumibotot⁴.

Az előterjesztett panasz szerint a téren történt rendőri intézkedés során egy, a tömegben tartózkodó, a Panaszos által személyesen is ismert személyt a rendőrök a sorfal mögé a földön húzva bevitték. Közben egy másik rendőr gumibotot a Panaszos fejére akart ütni, aki ekkor a bal kezét felemelte, ezért az ütés a kezét érte, majd könnygázzal lefújták.

A Panaszos három rendőr azonosító számát adott meg azzal, hogy az általa leírt intézkedés során ezek a rendőrök jelen voltak.

Az eljárás során a megadott jelvéyszámok alapján a rendőrök azonosítása és tanú kihallgatásuk megtörtént. Mindhárom rendőr egyöntetűen úgy nyilatkozott, hogy ilyen jellegű intézkedésben nem vett részt, továbbá két rendőr a megjelöltek közül még arról is nyilatkozott, hogy azon egység, melyben a szolgálatot teljesítették könnygázt és gumibotot a megadott helyen és időben nem alkalmazott. A harmadik rendőr elmondta, hogy az ő egysége ugyan alkalmazott könnygázt és gumibotot, melynek használatáról jelentések is készültek, azonban ezek egyikében sem szerepelt a Panaszos.

Egyébiránt mindhárom rendőr azt erősítette meg, hogy a rendőri intézkedések során több személlyel szemben alkalmaztak kényszerítő eszközt a jelenlévő rendőrök. Így többek között testi kényszer, gumibot, bilincs és könnygáz alkalmazására került sor. Kijelentették továbbá, hogy a helyszínen foganatosított rendőri intézkedésekről minden esetben rendőri jelentés készült.

² Barta kontra Magyarország Ügyben (26137/04. számú kérelemre) hozott ítélet 71. pont: „A Bíróság felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a kérelmező *elmulasztotta saját magatartásának kritikai értékelését akkor, amikor azon egyszerű kötelezettséggel* találta magát szemben, hogy eleget tegyen a rendészeti szervek egyik tagja által hozzá intézett törvényes felszólításnak – ez a kötelezettség egy demokratikus társadalomban az általános állampolgári kötelezettségek része.”

³ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 19. § (1) bekezdés alapján a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmességen. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

⁴ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 59. § (1) bekezdése szerint, ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a szétesésre irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a Rendőrség az e fejezetben szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:

- a) vízágyút,
- b) pirotechnikai eszközt,
- c) ingerlőgázt,

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet 74. § (5) bekezdése alapján tömeggel szemben a csapaterő a következő kényszerítő eszközöket alkalmazhatja:

- a) passzív ellenállás esetén testi kényszert,
- b) aktív ellenszegülés esetén rendőrbotot, vegyi eszközt, ingerlőgázt, elektromos sokkoló eszközt, bilincset, pórázon vezetett szolgálati kutyát szájkosárral vagy anélkül, valamint vízágyút.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség tájékoztatása szerint a Panaszos fenti rendőri bántalmazással kapcsolatos feljelentése alapján Nyom. 426/2009/1. szám alatt indult eljárást 2009. augusztus 10-én kelt határozatában – bűncselekmény hiányában – megszüntette.

Mindezek alapján az eljárás során kétséget kizáróan csupán az volt megállapítható, hogy a Panaszos az említett időpontban és helyszínen jelen volt. Mivel azonban a feltárt bizonyítékok alapján nem állapítható meg, hogy a Panaszos rendőri intézkedés alanya lett volna – így azzal kapcsolatosan jogsérelem sem érhető –, ezért a panaszt elutasítom.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

IV.

A Panasztestület állásfoglalásában a Panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét is megállapította azért, mert a helyszínen hangosbemondón keresztül folytatott felszólítások alkalmával nem mondták be a rendőri intézkedések (osztatás) pontos indokát.

A rendőri intézkedést megelőző felszólítás egyértelmű utalást tett arra, hogy a rendezvény jogellenes, ezért kell a helyszínt elhagynia a felszólított személyeknek. A jogellenességre vonatkozó rendőrségi állítást az Rtv. szerint a Panaszos a helyszínen nem mérlegelhetette, és engedelmisségét sem tehetette mérlegelése eredményétől függővé (lásd.: a 5. lábjegyzetet). Ezen szigorú engedelmisségi kötelezettség ellentételezéseként a törvény a Panaszos részére – függetlenül a rendőri közleménytől – jogorvoslati lehetőségként panaszjogot biztosít, és garanciális elemként a panaszt formális eljárás keretében rendeli elbírálni⁵, továbbá a tömegosztatás jogellenességének megállapítása iránt a Panaszos közvetlenül a Bírósághoz fordulhatott.

Ezért a Panasztestület fenti megállapításával nem értek egyet, az általa sérelmesnek tartott rendőri közlemény tartalma közvetve sem okozott jogtól való megfosztást, a Panaszost jogsérelem emiatt nem érte.

E helyütt is hangsúlyozom, hogy az eljárás során szükségessé vált a panaszolt intézkedésben résztvevő rendőri erők által adott tájékoztatás tartalmának vizsgálata is, nevezetesen, hogy megjelölték-e a tér elhagyására történő felszólítás jogalapját. Minderre csak a Panaszos szabálysértés gyanúját felvető cselekményének értékelése érdekében került sor. A Gytv. alapján – a Fővárosi Bíróság 20.K.34.132/2008/20. számú ítéletére is figyelemmel (lásd.: a 3. számú lábjegyzetet) – a vizsgálat és az ez alapján a szabálysértés gyanújának kérdésben hozott döntés nem érinti az illetékes bíróság törvényben biztosított ama

⁵ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. § (1) és (2) bekezdése szerint akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - válaszára szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 93/A. (7) bekezdése valamint a 93/B. § (1) bekezdése alapján az országos rendőrfőkapitány a panaszról a Független Rendészeti Panasztestület állásfoglalásának kézhezvételét követő tizenöt napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.

Az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el.

kizárólagos jogát, hogy a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény feloszlata jogellenességének kérdésében érdemben döntsön.

Egyetértek a Testület azon megállapításával, hogy a Panaszossal szemben alkalmazott gumibot és könnygáz használat miatt bejelentett panaszt elutasította.

Azonban a Testület azon megállapításával, hogy a kényszerítő eszközök-alkalmazása dokumentációjának hiányossága miatt sérült a Panaszosnak a tisztességes eljáráshoz fűződő joga, nem értek egyet a III. fejezetben kifejtett indokok alapján.

A Panasztestület 305/2010. (V. 26.) számú állásfoglalásában több oldalon keresztül a panaszügyön túlmutató, általános, a rendezvény feloszlata jogszerűségét is érintő megállapításokat is tesz, ezért fontosnak tartom leszögezni, hogy a jelen határozat a panaszban sérelmezett intézkedések jogszerűségét vizsgálja, és a lefolytatott közigazgatási eljárás nem terjedt ki – a fent írtak alapján nem is terjedhetett ki – a Panasztestület állásfoglalásában tett valamennyi – a konkrét panaszon túlmutató – megállapításra.

Mivel a Panasztestület állásfoglalásától való eltérések indokolását a törvény kizárólag a jelen határozatban foglaltakkal kapcsolatban teszi kötelezővé, ezért a Panasztestületnek az Erzsébet téri rendezvényekre összességében tett megállapításaira jelen határozatomban – eltérő megállapítások hiányában – reflektálni nem áll módomban. Meg kívánom azonban jegyezni, hogy az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának a AJB 4721/2009. számú jelentésében, a 2009. július 04-i Erzsébet téren foganatosított rendőri intézkedésekkel kapcsolatos vizsgálatáról tett megállapításaira, a 23176-12/2009. ált. számú válaszlevelemben érdemben reagáltam.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 54. § (1) és (2) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a (2) bekezdése, a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 19. § (1) bekezdése, 47. és 48. §-a, 59. § (1) bekezdése, 92. § (1) és (2) bekezdései, a 93/ A § (7) és (9) bekezdései;
- a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény 14. § (3) bekezdése;
- a Rendőrség Szolgálat Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése, 59. § (1) bekezdése, 74. § (5) bekezdése.

A jelen eljárásban hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdésén, valamint a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Budapest, 2010. augusztus „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**